

Za kalifa Omar-ben-el Khotthalla ni bilo kobilicam sledu, kakor da so izginile z zemlje. In zato je bila v deželi velika žalost. Kalif je poslal poslanike v Jeuren, Ham in Irak pogledat, ali so tam še kobilice. Eden poslanik se je srečno povrnil s pota in je prinesel polno pest kobilic. „Allah je velik!“ vzkliknil je Omar, ko je videl, da so še kobilice, ker se je uže bal za rod človeški. Treba nam je vedeti, da stoji v knjigah zapisano tole: „Kedar ne bode več kobilic, konec bode rodu človeškega.“ Pravljica pripoveda, da je ostal kosec prsti, ko je bog človeka ustvaril, in s tega ostanka je bog ustvaril kobilice, zato so kobilice ustvarjene človeku za hrano. Arabcem dopušča bog od vseh živalij jesti samo kobilice in ribe, a tako da se ne koljejo. In res jih jedo z največjo slastjo. Ko so jih vprašali, kakošna je ta jed, odgovoril je kalif Omar-ben-el Khotthal: „Da bi le imel vedno poln koš kobilic!“

General Dumas pripoveda, da so kobilice dobra hrana za ljudi, in za kamele. Jedo jih pržene ali kuhane. Suše jih tudi na solncu, meljejo in z moko mešajo ter potem na razne načine pripravljajo. Kamelam pokladajo posušene ali pržene kobilice. Posušene ali napoljene kobilice prinašajo v Aziji in Afriki pogosto tudi na trg. V Bagdadu se je uže več potov dogodilo, da je cena mesu pala, kedar so prinesli mnogo kobilic na trg.

Na vzhodu je bil od nekdanj običaj kobilice jesti. Samim Izraelcem je bilo dovoljeno kobilice jesti, kakor stoji v sv. pismu. Tudi sv. Janez Krstnik se je v puštinji po izgledu preroka Amosa hranil s kobilicami. Vsi potniki, kateri so bili v Arabiji, pripovedajo, da so kobilice dobra hrana, in da se more človek ob njih odebeliti. Gotovo pa je, da so kobilice dobra hrana ptičem in drugim živalim.

Starodavni narodi so radi kobilice v zdravništvu upotrebljali. Dioskorid pravi, da je proti kožnej boležni dobro zdravilo, ako se stegno kobilčino v prah stolče in pomeša s krvjo jarčevo. Ako se pomeša z vinom, pa ni boljšega zdravila proti piku škorpionovemu. Enakih receptov je bilo še več.

178.

Razvitek gospodarstva.

Sedanje stanje gospodarstva prosvetljenih narodov se je razvijalo skozi stoletja, preden se je vzdignilo na sedanjo višino. Trebalo je mnogo časa, truda in napa, da so narodi dosegli to višjo stopnjo; eden je šel hitreje, eden počasi naprej, kakor so komu bile ugodne ali neugodne okoliščine. Neki učitelji gospodarskega nauka pišejo več stopenj v tem napredovanju z nižje na višjo.

Najnižjo stopnjo gospodarstva imajo ondi, kjer ljudje žive od lova in ribolova. Tu je človek do celega privezan na naravo. Dokler je divjačina v gojzdu, rib v vodi, dokler je samoraslega sadja, dotle se žive; kedar zmanjka teh stvari, začne se stradanje. Lovec ne gospodari po kakej osnovi, ne štediti in ne misli, kaj bode

jutri. Taki ljudje so surove čudi, kakor jim je surovo tudi gospodarstvo. Ne marajo za obiteljsko življenje, in ker se vedno klatijo za divjačino, tudi nimajo stalnega doma. Vsi se bavijo z istim poslom, in vsak misli samo na sebe; skupnih zadev in mejsebojne ljubezni ne pojmi.

Druga stopnja gospodarskega življenja je pastirstvo (nomadstvo). Vsekako je pastir naprednejši od lovca. Živina je glavni predmet gospodarstva, ali človek je ne pokončava, temveč redi jo in kroti, čemur pa je treba truda, potrpežljivosti in neke osnove. Ukročena žival je njegovo blago in bogastvo. Tudi pastir ne stanuje na enem mestu, ker je treba iskati paše čredam, ki ga hranijo, odevajo, in s čegar kožami trži. Ako je skrben in previden, pomnoži si blago, imovino, ki prehaja od očeta na sina. Pastir toraj poznaje last in nasledstvo. Da ne govorimo o drugih narodih, knjige stare zaveze pripovedajo o bogastvu Abrahama, Izaka in Jakoba, ker so imeli velike črede.

Pastirji so blažje čudi od lovca, cenijo hrabrost in odvažnost, laglje pojmi višje ideje, in se zanje preje ogrejejo. Arabci so z vso silo svoje naravi osvojili Mohamedov zakon ter mu z mečem in ognjem dobivali pristave. No tudi tu niso vsi jednaki: podnebje, osebine naroda, udomačena žival uplivajo na življenje in napredek pastirskih ljudstev. Pastirji v mrzlih krajih, odločeni z nepreglednimi prostori od drugih narodov, zelo so zastali, dočim so semitska pastirska plemena v vsem naprednejša. Pastirska plemena imajo svojih poglavarjev, nekih uredb, ali vendar se njihova združevanja ne morejo nazivati državom v pravem smislu. Pravo živi v svesti naroda in po njem se sodi; ljubijo slobodo in neodvisnost; imovino svojo lahko prenašajo, zato se združujejo in v velikih krdelih navaljivajo v tuje zemlje. Zgodovina pripoveda dosta o takih navalih, na pr. Mongolcev v Evropo, ob izseljevanju pastirskih plemen.

(Datje prihodnjič.)

Politične stvari.

Sprava na Češkem?

Ko so prihajala z Dunaja prva poročila o češkonemški spravi, da se pripravlja, da se bode posrečilo, dognati jo, konečno, da je sprava dognana, radovali smo se z vsega srca prav tako z našega slovenskega stališča, kakor tudi s stališča avstrijskega. Nadrobnosti poravnave niso nam bile znane in tudi pozneje, ko so se razglasile nismo si šteli v našo dolžnost, razpravljati jih in si lomiti glave Čehov in Nemcev v Češki, nedvomeč, da pač pogajajoča naroda sama dosti dobro vesta, kje ju čevelj tišči in kako se sporazumeta glede varovanja obestranskih narodnosti. Znano je bilo, da načrtani dogovor ima veljati samo za Češko kraljestvo, toda nikdo si ni prikrival, da posledice pogašenja narodnih strastij v eni veliki kraljevini neizogibno mora imeti svoje naravne posledice za vso državo.

Vsakdo smatral je poravnavo za pošteno, opirajočo se za neomejeno enakopravnost obeh narodnosti tako, da bi se naravno ne mogle kazati nobene pomenljive zapreke več.

Pa stvar obračala se je polagoma drugače, kar je v prvi vrsti povzročil razpor v češkem narodnem taboru. Mladočehi, kateri smatrajo za poklic svojega obstanka: grditi, sumničiti in spodkopavati trud, delovanje, poštenost in pa vspehe zasluženih mož staročeške stranke, storili so vse in z vsakovrstnimi sredstvi, da so češko ljudstvo hujskali zoper najveljavnejše moze svojega naroda. Že vlansko leto, ko o poravnavi na Češkem še nihče govoril ni, kazal se je sad onega samomornega rovanja v tem, da so pri deželnozborskih volitvah Staročehom iztrgali nad 20 volilnih okrajev. Ko pa so se pogajanja med Staročehi in Nemci pričela, ne da bi bil kedo prašal po menenji Mladočehov, začeli so ti od jeze kar sikati, sumničenje in laž postalo jim je izključno orožje, še bolj pa potem, ko se je razglasil načrt poravnave v splošnih obrisih.

V obče je vlada še dosti srečno posredovala, dokler je bila stvar tajna; stranki trdile ste, da sicer ni nobena dosegla vsega, kar je želela, vendar pa so takoj začetkom glasila nemške stranke z neko ponosno zavestjo trdila, da Nemci niso žrtovali ničesar. Nasprotni pa so mladočeška glasila trdila, da Čehi niso dosegli ničesar in kmalu je sledila temu očitaniu zatožba, da so Staročehi izdali svoj narod; najojstreje letela je ta tožba zoper vodjo staročehov dr. Riegerja. Kmalu po dogovornih pričelah se je izvršitev potom naredb in pri teh glasil se je pred drugimi minister pravosodja.

Žalibog ne moremo trditi, da bi bil pri tem poslu grof Schönborn srečen, kakor se je že tudi pri drugih svojih činih pokazal premalo skušenega politika, ki čine v politiki tudi pri nasprotnikih svojih presoja po idealnih načelih. Pri razpisu višjih sodnijskih služb oglasile so se prve češke pritožbe zoper izvrševanje dotičnih dogovorov.

Mnogo pregrešili so tudi vladni in napolvladni časniki, katerim ni bilo mar družega, kot z „Novo Prešo“ vred hvalisati zmernost in modrost češko-nemške stranke grditi in smešiti staročeške moze, kateri so se tako imeli braniti sami na tri strani, nasproti Mladočehom, Nemcem in pa glasilom vladnim.

Staročehi branili so se vstrajno, možato in pošteno in pokazalo se je že pri deželno-zborskih razpravah, da je vsa staročeška stranka, razun treh mož, ostala do zadne pičice poravnave mož beseda.

Prišla je resolucija dr. Skarda-ova, ki zahteva v čeških okrajih pri sodnijah češki jezik kot notranji uradni jezik.

Res je sicer, da te točke ni bilo o dogovorih, toda s tem tudi ni bila izključena ta v temeljnih državnih zakonih sloneča zahteva; zoper njo glasovati ni mogoče nobenemu češkemu poslancu. Nemški poslanci so se protivili tej zahtevi, vlada pa je rekla, da hoče pritrditi

onemu, o čemer se sporazumete obe stranki in se je s tem sokrivo storila one stare nemške zahteve po nemškem državnem jeziku. Pravičnost poravnave zahteva vsekakor, da se češki strani ne naklada ničesar, kar se enako ne naklada tudi nemški.

Prvo deželno-zborsko zborovanje tega poletja rešilo je samo eno točko, šolsko točko poravnave, po kateri se razdeli deželni šolski svet v nemško in češko kurijo. Zakon potrjen, začel se je izvrševati, Praški mestni svet po ogromni svoji večini pristaš češke stranke, začel se je razgovarjati o možeh, katere naj bi odposlal v nemško kurijo deželnega šolskega sveta. Imenovalo se je med drugimi tudi ime znanega nemškega šolskega vodja, pedagoga in pisatelja, državnega poslanca Heinricha, ki je neoporečen Nmec in šolski strokovnjak. Pri imenovanji tega imena pa so nemški listi in ž njimi tudi vladni listi kar vskipeli, in sedaj ko je Heinrich popolnem postavno tudi res izvoljen, je nemško-češka stranka kar iz sebe, žuga, da je s tem uničena poravnava, da se ona ne vrne več v deželni zbor in da tudi odstopi zoper od vdeležbe za prihodnje leto pripravljene deželske jubilejske razstave. Staročeška stranka pa zavrača s tem, da ji tudi na poravnavi, ako se nemška stranka in vlada tako vede. Ako ta misli, da se sme v stran porivati 6 milijonov Čehov, pa tudi ti ne bodo več hodili ž njo. Mi še ne verujemo, da bi bile to zadnje besede Čehov, to pa vidimo, da je položaj postal zelo negotov!

Naši dopisi.

Dobrova dne 10. julija. (*Javna zahvala, žetev in drugo.*) Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske priznal je v svoji seji dne 23. junija t. l. tukajšnji šolski mladini za marljivo pokončavanje škodljivega mrčesja, nagrado 10 gld.; ta nagrada za pridne šolske otroke razdelila se je med marljive zatiralce mrčesa. Vsak prizadetih otrok prejel je tolikokrat po 3 kr., kolikorokratov donesel je v šolo zapredkov glogovega belina in drugih škodljivcev. Najmanj prejel je oni, ki je zapredkov le enkrat prinesel, namreč 3 kr., največ pa oni, ki je prinesel v šolo zapredkov 26krat, namreč 78 kr. Otrokom se je naročilo, da denar shranijo, in ko pridobe še toliko, da bode za eno poštno-hranilnično karto zadostovalo, si preskrbe poštno-hranilnične uložne knjižice, kar so nekateri uže storili.

Naj prejme slavna c. kr. kmetijska družba kranjska za priznana nagrado ovo potjo najiskrenejšo javno zahvalo tukajšnje šolske mladine. Bog plačaj tisočkrat.

Pretečeni ponedeljek pričela se je tukaj splošna žetev. Ozimna rž je kaj lepa in težkega klasja; obeta dobre letine. Žal, da so ozimna žita, osobito pšenica, po nekaterih njivah zelo polegla in se pomešala vsled vetrovnih nalivov, kar žetev zelo obtežuje. Žetvi sledi ob enem tudi ajdova setev. Marljivo kmetsko ljudstvo ima ob tem času trudapolnega dela čez glavo. Vse moči